

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 491/2018-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s., Komenského 50, Košice, právne zastúpenej advokátkou Mgr. Tatianou Frištikovou, advokátska kancelária, Štúrova 27, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 4/2017 a jeho uznesením z 30. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júla 2018 osobne do podateľne doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo 4/2017 a jeho uznesením z 30. januára 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je vodárenskou spoločnosťou, ktorá vznikla privatizáciou Východoslovenských vodární a kanalizácií, š. p. Akcionármi sťažovateľky sú obce a mestá na území košického a prešovského vyššieho územného celku. Predmetom činnosti sťažovateľky je najmä dodávka pitnej vody obyvateľstvu a ďalším odberateľom a ich odkanalizovanie. Sťažovateľka tieto činnosti vykonáva za regulované ceny, ktorých výška je určená Úradom pre reguláciu sieťových odvetví aj so zohľadnením oprávnených nákladov na výrobu pitnej vody a odkanalizovanie. Sťažovateľka odoberá ako kupujúca na základe kúpnych zmlúv uzatvorených so Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p. (ďalej len „vodohospodársky podnik“), ako predávajúcim vodu z vodárenských zdrojov vo vlastníctve štátu. V záujme ochrany vodárenských zdrojov boli v minulosti zriadené rozhodnutiami štátnych orgánov ich ochranné pásma vo vymedzenom rozsahu. V týchto ochranných pásmach sú stanovené obmedzenia hospodárenia na pozemkoch najmä pre poľnohospodársku výrobu. Vlastníkom týchto pozemkov bolo umožnené požiadať vymedzené subjekty o náhradu majetkovej ujmy spôsobenej týmito obmedzeniami. Po tom, čo rôzne subjekty (často aj nespĺňajúce podmienky stanovené pre žiadateľov o náhradu majetkovej ujmy) zaslali výzvy na náhradu majetkovej ujmy vodárenským spoločnostiam a ďalším subjektom, stali sa tieto „pohľadávky“ predmetom obchodu, z ktorého sa snažia profitovať ako postupníci ďalšie spoločnosti. Sťažovateľka, iné vodárenské spoločnosti, ale aj ďalšie subjekty sú povinné uplatnené nároky konkrétnych veriteľov evidovať vo svojom účtovníctve, čo u vodárenských spoločností (vzhľadom na tvrdenú niekoľkomiliónovú výšku týchto „pohľadávok“) ovplyvňuje výšku regulovanej ceny pitnej vody a odkanalizovania stanovovanú pre jednotlivé vodárenské spoločnosti zo strany Úradu pre reguláciu sieťových odvetví. Obchodná spoločnosť GENERIX, a. s. (ďalej len „Generix“), ako žalobkyňa sa takto domáha od sťažovateľky zaplatenia sumy 3 847 618,60 € s prísl., odvolávajúc sa na zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorené s inými spoločnosťami ako postupcami. Konanie o tejto žalobe sa vedie na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 32 Cb 35/2006, a to proti sťažovateľke a ďalším subjektom, ktorými sú Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s. (ďalej len „Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť“), Podtatranská vodárenská spoločnosť, a. s. (ďalej len „Podtatranská vodárenská spoločnosť“), Vodohospodárska výstavba, štátny podnik (ďalej len

„Vodohospodárska výstavba“), Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a už spomínaný vodohospodársky podnik. Žalobu pôvodne podalo Poľnohospodárske družstvo Nižné Repaše bez uvedenia žalovanej sumy. Uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 32 Cb 35/2006 z 28. augusta 2007 bol pripustený vstup Generix ako nového žalobcu do konania. Pri posudzovaní splnenia procesných podmienok na zmenu v osobe žalobcu sa vychádzalo z oznámení jednotlivých postupcov o postúpení pohľadávok. Naposledy uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 32 Cb 35/2006 zo 4. augusta 2015 bola pripustená zmena žaloby tak, že sa Generix domáha zaplatenia sumy 3 847 618,60 € s prísl.

3. Sťažovateľka ako žalobkyňa podala 21. mája 2008 Okresnému súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) žalobu proti žalovaným spoločnostiam OOS, s. r. o. (ďalej len „OOS“), Generixu a AGRO-REAL, s. r. o. (ďalej len „Agro-real“), o určenie neplatnosti troch zmlúv o postúpení pohľadávok uzatvorených medzi OOS a Agro-real ako postupcami a Generixom ako postupníkom, ktorými mali byť Generixu postúpené pohľadávky na zaplatenie náhrady majetkovej ujmy za obmedzenie hospodárenia na pozemkoch v ochrannom pásme vodárenského zdroja, ktoré uplatňuje Generix v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 32 Cb 35/2006. Konanie o určenie neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok bolo na okresnom súde vedené pod sp. zn. 17 Cb 84/2008.

Sťažovateľka žalobu odôvodnila jednak tým, že zmluvy o postúpení pohľadávok sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi pre neurčitosť (najmä z nich nie je zrejmé, akých pozemkov sa náhrada majetkovej ujmy týka, kto je dlžník, resp. ak je ich viac, v akých sumách je ten-ktorý označený dlžník dotknutý, atď.), a jednak tým, že ich predmetom je postúpenie neexistujúcej pohľadávky (najmä preto, že ani Poľnohospodárske družstvo Nižné Repaše ako prvý postupca, ale ani Agro-real neboli vlastníkami pozemkov, na ktoré sa má náhrada majetkovej ujmy vzťahovať). To isté platí aj pre oznámenia o postúpení pohľadávok doručené sťažovateľke a ďalším subjektom.

Naliehavý právny záujem na požadovanom určení odôvodnila sťažovateľka tým, že jej postavenie je neisté a jej práva sú ohrozené, pretože na základe doručených oznámení o postúpení pohľadávok je tieto povinná evidovať v účtovníctve ako podmienené záväzky, prípadne vytvárať na ich splnenie rezervu. Vzhľadom na to, že nie je zrejmá ani výška

tvrdených pohľadávok a neistá je i osoba veriteľa, nemôže si sťažovateľka riadne plniť ani povinnosti pri vedení účtovníctva, lebo je povinná účtovať o konkrétnych sumách a o konkrétnych veriteľoch. Navyše ako cenovo regulovaný subjekt musí napriek uvedenému tieto pohľadávky zohľadniť, čo ovplyvňuje plánované ekonomicky oprávnené náklady ako jeden zo vstupných údajov pre určenie ceny pitnej vody a odkanalizovania. Tieto tvrdenia preukázala sťažovateľka auditorským stanoviskom, z ktorého vyplýva, že do rozhodnutia o podanej žalobe nie je možné pre správne vedenie účtovníctva posúdiť, či na základe doručených oznámení o postúpení pohľadávok nemá byť v účtovníctve sťažovateľky vykonaný žiaden zápis, alebo naopak, má byť vedený záväzok, naň vytvorená rezerva a vykázaný záväzok v účtovnej závierke. Ďalej má rozhodnutie o podanej žalobe význam aj pre konanie vedené Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 32 Cb 35/2006.

4. Do konania vstúpili na strane sťažovateľky ako žalobkyne v postavení vedľajších účastníkov Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, Podtatranská vodárenská spoločnosť, Vodohospodárska výstavba, ministerstvo a vodohospodársky podnik, ktorí sa s argumentáciou sťažovateľky stotožnili. V záujme ochrany zákonnosti vstúpil do konania aj prokurátor Okresnej prokuratúry Košice-okolie (ďalej len „prokurátor“), pretože išlo o vec, ktorej účastníkmi sú právnické osoby s majetkovou účasťou štátu (štátne podniky), resp. s majetkovou účasťou obcí (vodárenské spoločnosti).

5. Sťažovateľka v priebehu konania poukázala aj na to, že zákon č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „vodný zákon“) bol s účinnosťou od 1. júna 2010 novelizovaný tak, že vlastníak poľnohospodárskych a lesných pozemkov nie je oprávnený pohľadávky voči povinným subjektom postúpiť, poskytnúť ako bankovú zálohu alebo inú garanciu, ako aj inak ich prevádzkať na tretie subjekty.

6. Uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 32 Cb 35/2006-405 z 26. augusta 2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 272/2008-465 z 25. augusta 2009 bolo konanie o zaplatenie sumy 3 847 618,60 € s prísl. prerušené do skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17 Cb 84/2008, pretože v tomto

konaní sa riešila otázka majúca význam pre rozhodnutie vo veci o zaplatenie sumy 3 847 618,60 € s prísl.

7. Rozsudkom okresného súdu č. k. 17 Cb 84/2008-505 z 2. júna 2004 (správne má byť zrejme 2014, a to aj v ďalšom texte, pozn.) bolo žalobe sťažovateľky vyhovené, teda sa určila neplatnosť zmlúv o postúpení pohľadávok.

8. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob 116/2014-563 z 27. februára 2015 bol rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdený. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu o neexistujúcich (fiktívnych) pohľadávkach. Po tom, čo rozsudok krajského súdu nadobudol 8. apríla 2015 právoplatnosť, sťažovateľka premietla výsledok konania do svojho účtovníctva, pričom zároveň navrhla Okresnému súdu Bratislava I pokračovať v prerušenom konaní sp. zn. 32 Cb 35/2006.

9. Následne Generix postúpil pohľadávku na zaplatenie sumy 3 847 618,60 € s prísl. zmluvou z 18. novembra 2015 spoločnosti NO. 1118 LTD so sídlom vo Veľkej Británii a v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I navrhol pripustiť zmenu v osobe žalobcu tak, aby táto spoločnosť nastúpila ako nová žalobkyňa namiesto Generixu.

10. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 32 Cb 35/2006-748 z 26. novembra 2015 bola žaloba Generixu zamietnutá a zamietnutý bol aj jej návrh na pripustenie zmeny v osobe žalobcu.

11. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 85/2016-795 z 8. februára 2017 bol síce potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Bratislava I v časti o nepripustení zmeny na strane žalobcu ako vecne správny, avšak zároveň bol zrušený v časti o zamietnutí žaloby s odôvodnením, že vo veci samej sa malo rozhodovať až po právoplatnosti rozhodnutia o nepripustení zmeny na strane žalobcu. Ak sa teda o oboch otázkach rozhodlo naraz, postupovalo sa procesne nesprávne.

12. Proti potvrdzujúcemu výroku uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 85/2016-795 z 8. februára 2017 (t. j. výroku o nepripustení zmeny v osobe žalobcu) podal Generix dovolanie, o ktorom v čase podania sťažnosti nebolo ešte rozhodnuté.

Generix podal dovolanie aj proti rozsudku krajského súdu č. k. 4 Cob 116/2014-563 z 27. februára 2015.

13. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 4/2017 z 30. januára 2018 boli rozsudky krajského súdu č. k. 4 Cob 116/2014-563 z 27. februára 2015 a okresného súdu č. k. 17 Cb 84/2008-505 z 2. júna 2004 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 31. mája 2018.

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že považoval dovolanie Generixu za prípustné, pretože došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom jednak tým, že Generixu nebolo doručené vyjadrenie sťažovateľky k podanému odvolaniu, ďalej tým, že právny zástupca žalovaných na pojednávaní 12. mája 2014 nebol vyzvaný na prednesenie záverečného návrhu, a napokon pre nepreskúmateľnosť rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, ktoré neodôvodnili svoj záver o preukázaní naliehavého právneho záujmu na určení požadovanom sťažovateľkou.

14. Podľa názoru sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 4/2017 z 30. januára 2018 došlo k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru jednak tým, že najvyšší súd vecne prerokoval dovolanie Generixu napriek tomu, že neboli splnené podmienky jeho prípustnosti podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, ale tiež tým, že v zrušujúcom uznesení vyslovil vlastné právne názory k meritu veci napriek tomu, že rozsudky okresného súdu a krajského súdu označil za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, čo vylučuje možnosť meritórne preskúmať závery nepreskúmateľného rozhodnutia, ako aj vyjadrovať sa meritórne k právnemu posúdeniu veci.

15. Sťažovateľka je tiež toho názoru, že najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania Generixu podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku založil svoje závery v rozpore s vlastnou stabilnou judikatúrou, ako aj judikatúrou ústavného súdu,

pričom podmienky prípustnosti dovolania posudzoval neprípustne extenzívne a formalisticky.

16. K nedoručeniu vyjadrenia sťažovateľky a Vodohospodárskej výstavby k odvolaniu žalovaných treba podľa sťažovateľky uviesť, že táto skutočnosť nemohla založiť prípustnosť dovolania, pretože s ohľadom na existujúce okolnosti, ktoré najvyšší súd nezohľadnil, Generixu nebola odňatá možnosť konať pred súdom a nevznikla mu ani žiadna reálna ujma. Pokiaľ najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Trančíková proti Slovenskej republike (ako aj na ďalšie rozsudky ESLP v iných veciach), treba poukázať na to, že aj z tohto rozhodnutia vyplýva, že právo na kontradiktórne konanie nie je absolútne a jeho rozsah sa môže líšiť v závislosti od osobitných črt daného prípadu. K porušeniu práva nedôjde, ak by možnosť vyjadriť sa nemala žiaden vplyv na výsledok konania. Z vyjadrenia sťažovateľky k odvolaniu z 20. augusta 2014 je zjavné, že sa obmedzila len na zhrnutie skutkových a právnych záverov okresného súdu a na zopakovanie vlastnej argumentácie. Rovnako aj vyjadrenie Vodohospodárskej výstavby obsahovalo len súhrn jej argumentov známych už z predchádzajúcich vyjadrení. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu je zrejmé, že tieto vyjadrenia nemali žiaden vplyv na výsledok konania.

17. Záver najvyššieho súdu, podľa ktorého nevyzvaním Generixu v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku na zhrnutie svojich návrhov a na vyjadrenie sa k dokazovaniu a právnej stránke veci došlo k odňatiu jeho práva konať pred súdom, je založený len na formalistickom a izolovanom posúdení formálnych náležitostí zápisnice o pojednávaní z 12. mája 2014, ktoré je v rozpore s jej skutočným obsahom, ako aj s priebehom pojednávania. Najvyšší súd dospel k tomuto záveru na základe toho, že v zápisnici nie je výslovne zaznamenaná výzva okresného súdu na prednesenie záverečných rečí podľa § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa názoru sťažovateľky len zo skutočnosti, že v zápisnici táto výzva nebola zaznamenaná, teda len z existencie formálneho nedostatku zápisnice, nemožno vyvodiť závažný záver o existencii vady zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, keď je inak z obsahu zápisnice zjavné, že všetkým prítomným právnym zástupcom strán konania vrátane právneho zástupcu Generixu bolo udelené slovo na záverečné zhrnutie ich návrhov

a na vyjadrenie sa k dokazovaniu a právnej stránke veci. Právny zástupca Generixu vo svojom záverečnom prednese uviedol, že „*dlžník nemá čo namietať výšku odmeny za postúpenie pohľadávok a výška odplaty za postúpenie pohľadávok nie je podstatnou náležitosťou zmluvy o postúpení pohľadávok*“, pričom zo zápisnice je zjavné, že toto jeho vyjadrenie nadväzuje aj na jeho predchádzajúci rozsiahly prednes, v ktorom zhrnul svoje právne závery a vyjadril sa k priebehu konania. Záverečnou rečou nie je len ten procesný úkon strany, resp. jej zástupcu, ktorý je takto označený aj formálne, ale aj iný, v závere pojednávania urobený procesný úkon, ktorým sa zhrňujú návrhy, vyjadruje sa k dokazovaniu a právnej stránke veci. Je len subjektívnym a nepodloženým dohadom najvyššieho súdu ignorujúcim priebeh pojednávania, ako aj celkový obsah a kontext zápisnice, pokiaľ (zrejme s ohľadom na stručnosť záverečného prednesu právneho zástupcu Generixu) vyvodil, že zjavne nešlo o záverečnú reč právneho zástupcu Generixu.

18. Prípustnosť dovolania nemohla založiť podľa sťažovateľky ani najvyšším súdom konštatovaná nepreskúmateľnosť rozsudkov okresného súdu a krajského súdu pre nedostatok dôvodov, keďže podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu nedostatočná odôvodnenosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu predstavuje len tzv. inú vadu konania, ktorá nemôže založiť prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Aj zo zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 vyplýva, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných na rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd síce formálne poukázal na toto zjednocujúce stanovisko, avšak z odôvodnenia jeho uznesenia je zrejmé, že závery stanoviska dôsledne neaplikoval a relevantným, resp. presvedčivým spôsobom nevysvetlil, aké úvahy ho viedli k záveru o výnimočnom excese vo vzťahu k odôvodneniu rozsudkov okresného súdu a krajského súdu. V skutočnosti okresný súd riadne objasnil skutkový i právny základ rozhodnutia, dostatočne sa vysporiadal so všetkými otázkami majúcimi podstatný význam a rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Jasne a zrozumiteľne vysvetlil, v čom videl dôvody existencie naliehavého právneho záujmu, a to aj s prihliadnutím

na prebiehajúce konanie o plnenie (sp. zn. 32 Cb 35/2006), dostatočne sa vysporiadal s právnou úpravou postúpenia pohľadávok vrátane možnosti súdu preskúmať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok, riadne a podrobne uviedol viaceré skutočnosti, ktoré považoval za rovnocenné dôvody absolútnej neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok. Rovnako ani rozsudok krajského súdu netrpí žiadnymi závažnými nedostatkami ani vnútornými rozporami odôvodnenia, ktoré by mohli spôsobiť jeho nepreskúmateľnosť. Pokiaľ najvyšší súd ako hlavný dôvod nepreskúmateľnosti rozsudkov okresného súdu a krajského súdu označil nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie existencie naliehavého právneho záujmu, s týmto záverom nemožno súhlasiť, keďže z odôvodnenia oboch rozsudkov je priamo a okamžite zistiteľné, v čom sa videli dôvody existencie naliehavého právneho záujmu, ako to v konečnom dôsledku potvrdzuje aj odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu, z ktorého je zrejmé, že najvyšší súd bez problémov zistil úvahy okresného súdu a krajského súdu, ktoré ich viedli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu, keď o týchto úvahách viedol rozsiahlu polemiku a podrobil ich dokonca vecnému preskúmaniu. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu je teda zrejmé, že závery okresného súdu a krajského súdu o existencii naliehavého právneho záujmu boli najvyššiemu súdu dobre známe a že v skutočnosti problémom pre najvyšší súd nebola nepreskúmateľnosť súdnych rozhodnutí, ale jeho odlišný právny názor vo vzťahu k záverom o existencii naliehavého právneho záujmu, čo však nemôže zakladať prípustnosť dovolania. Rovnako nemožno súhlasiť ani so záverom najvyššieho súdu o vnútorných rozporoch v záveroch okresného súdu a krajského súdu v otázke možnosti súdu skúmať postúpenie pohľadávky medzi účastníkmi zmluvy, lebo odôvodnenia týchto rozsudkov neobsahujú žiadne vnútorné rozpory, ktoré by mohli v zásadných otázkach spôsobiť nezrozumiteľnosť či nepreskúmateľnosť rozhodnutí. Len zo skutočnosti, že krajský súd posúdil otázku určitosti jednej z predmetných zmlúv o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2007 odlišne ako okresný súd a považoval ju za dostatočne určitú, nemožno vyvodit' záver, že týmto spôsobom vznikli zásadné rozpory v záveroch o možnosti súdu skúmať postúpenie pohľadávok medzi účastníkmi zmluvy, a to už len z toho dôvodu, že tento záver sa netýkal záveru okresného súdu o tom, či jednotlivé oznámenia o postúpení pohľadávok z 11. apríla 2007, 25. apríla 2007 a 4. októbra 2007 spĺňajú všetky náležitosti perfektného právneho úkonu, ale len otázky určitosti zmluvy o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2007. Okrem

toho okresný súd zistil viaceré ďalšie zásadné nedostatky týkajúce sa náležitostí oznámení o postúpení pohľadávok a ich obsahu, z ktorých každý jednotlivito spôsobil neplatnosť týchto oznámení pre neurčitost' a nezrozumiteľnosť. Záver krajského súdu o dostatočnej určitosťi zmluvy o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2007 žiadnym spôsobom nevyklučuje správnosť záveru okresného súdu o neplatnosťi oznámení o postúpení pohľadávok z 11. apríla 2007, 25. apríla 2007 a 4. októbra 2007 a už vôbec s ním nie je v takom rozpore, ktorý by mohol spôsobiť nepreskúmateľnosť rozsudkov okresného súdu a krajského súdu. Z rovnakého dôvodu záver krajského súdu o dostatočnej určitosťi zmluvy o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2007 nemôže byť v rozpore ani so záverom o neplatnosťi tejto zmluvy, keďže okresný súd taktiež zistil viacero navzájom rovnocenných dôvodov neplatnosťi zmluvy o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2007, z ktorých každý samostatne bol dôvodom na vyslovenie absolútnej neplatnosťi tejto zmluvy, keď minimálne v jednom z týchto dôvodov sa krajský súd v plnom rozsahu stotožnil so záverom o neplatnosťi zmluvy o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2007 pre neexistenciu pohľadávky pôvodného postupcu (Poľnohospodárskeho družstva Nižné Repaše) ako nájomcu pozemkov z dôvodu, že nárok na majetkovú ujmu podľa § 26 ods. 2 vodného zákona mohol vzniknúť len vlastníkovi pozemkov.

19. K porušeniu označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru došlo aj tým, že najvyšší súd v zrušovacom uznesení vyslovil vlastné právne názory k meritu veci napriek tomu, že rozsudok okresného súdu, ako aj rozsudok krajského súdu označil za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. S ohľadom na podstatu a charakter vady nepreskúmateľnosťi je zrejmé, že existencia takejto vady logicky vylučuje možnosť meritorne preskúmať závery nepreskúmateľného rozhodnutia, ktoré sú z takéhoto rozhodnutia objektívne nezistiteľné. Pokiaľ je súdne rozhodnutie postihnuté zásadnou vadou nepreskúmateľnosťi, nemôže byť takéto rozhodnutie podkladom pre vecné posúdenie jeho správnosťi ani pre vyslovenie záväzného právneho názoru dovolacieho súdu, keďže takýmto postupom by *de facto* dovolací súd prevzal rolu skutkového súdu nižšieho stupňa, čo je s ohľadom na systém opravných prostriedkov neprípustné. Uznesenie najvyššieho súdu je v tejto časti založené na zreteľnom vnútornom protirečení, keď najvyšší súd na jednej strane tvrdí, že pre extrémne nedostatky odôvodnenia rozsudkov okresného súdu a krajského súdu

z nich nie sú zistiteľné rozhodujúce závery, avšak na druhej strane vedie so závermi ním označených nezrozumiteľných rozhodnutí rozsiahlu polemiku, podrobuje ich meritórnemu preskúmaniu a dokonca k týmto záverom zaujíma vlastné názory týkajúce sa právneho posúdenia veci, ktorými s ohľadom na záväznosť právneho názoru vysloveného dovolacím súdom prejudikuje nové rozhodnutie krajského súdu, k čomu s ohľadom na najvyšším súdom konštatované dôvody prípustnosti dovolania nemá žiadnu právomoc.

20. Sťažovateľka v ďalšom podrobne uvádza dôvody, pre ktoré nemožno podľa nej súhlasiť so závermi najvyššieho súdu vzťahujúcimi sa k tvrdenej existencii naliehavého právneho záujmu a k tvrdenej možnosti súdu preskúmať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok.

21. Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 4/2017 zo dňa 30.1.2018, porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 4/2017 zo dňa 30.1.2018 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 325,42 EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám jeho právnej zástupkyne.“

22. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti považoval za vhodné a potrebné umožniť jednak najvyššiemu súdu, ako aj všetkým dotknutým účastníkom konania a vedľajším účastníkom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17 Cb 84/2008, ale tiež prokurátorovi vyjadriť sa k prípustnosti podanej sťažnosti.

23. Z vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu č. k. KP 3/2018-74 z 5. septembra 2018, doručeného ústavnému súdu 17. septembra 2018, vyplýva, že žiada sťažnosť odmietnuť pre nesplnenie zákonných podmienok potrebných na prijatie sťažnosti na ďalšie

konanie. Poukazuje v prvom rade na to, že sťažnosť smeruje proti kasačnému uzneseniu najvyššieho súdu, z čoho je zrejmé, že o žalobe sťažovateľky bude opätovne rozhodovať okresný súd. Aj zo stabilizovanej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ak sťažnosť smeruje proti zrušujúcemu uzneseniu dovolacieho súdu, je potrebné rešpektovať zásadu subsidiarity prejavujúcej sa aj v princípe minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov. Sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je náležitým a vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnené. Nejde o arbitrárne rozhodnutie a závery v ňom vyslovené nie sú v žiadnom prípade svojvoľné alebo neudržateľné. Nedoručenie vyjadrení k odvolaniu je dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd a ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti po vyhlásení rozsudku ESĽP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike jednotne zastávajú názor, že nedoručenie vyjadrenia k odvolaniu predstavuje vadu zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Spochybňovanie judikatúry v tomto smere zo strany sťažovateľky je nenáležité. Nemožno súhlasiť ani s tvrdením sťažovateľky, podľa ktorého nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku nepredstavuje vadu zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že ak je predmet konania vyčerpaný, musí dať súd účastníkovi možnosť predniesť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Ide o neodňateľné právo účastníka a ak mu ho súd odoprie, odníme mu možnosť konať pred súdom a realizovať procesné práva, ktoré účastníkovi priznáva Občiansky súdny poriadok s cieľom ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. Predmetné pochybenie okresného súdu (ktorým bola Generixu odňatá možnosť konať pred súdom a ktoré namietal v odvolaní) krajský súd neodstránil a už len z tohto dôvodu bolo nevyhnutné kasačným rozhodnutím zrušiť nielen rozsudok krajského súdu, ale aj rozsudok okresného súdu. Sťažovateľka nedôvodne spochybňuje závery najvyššieho súdu, aj pokiaľ ide o nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu. Tieto sa vôbec nevysporiadali s otázkou naliehavého právneho záujmu a ani s právnou otázkou postúpenia pohľadávok, v dôsledku čoho nedali odpoveď na základné otázky podstatné pre rozhodnutie o žalobe sťažovateľky. Rozsudky okresného súdu a krajského súdu boli nepreskúmateľné, pričom tento nedostatok bol takej intenzity, že išlo o vadu zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho

súdneho poriadku predpokladanú stanoviskom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu R 2/2016.

24. Z vyjadrenia Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti ako vedľajšieho účastníka na strane sťažovateľky z 27. augusta 2018, doručeného ústavnému súdu 3. septembra 2018, vyplýva, že v plnom rozsahu súhlasí s dôvodmi sťažnosti.

25. Z vyjadrenia Podtatranskej vodárenskej spoločnosti ako vedľajšieho účastníka na strane sťažovateľky z 31. augusta 2018, doručeného ústavnému súdu 4. septembra 2018, vyplýva, že sa stotožňuje so znením sťažnosti a súhlasí aj s návrhom znenia nálezu tak, ako je uvedený v sťažnosti.

26. Z vyjadrenia Vodohospodárskej výstavby, právne zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kellom, advokátska kancelária, Šafárikovo námestie 4, Bratislava, ako vedľajšieho účastníka na strane sťažovateľky z 3. septembra 2018, doručeného ústavnému súdu 10. septembra 2018, vyplýva, že sťažnosť považuje za dôvodnú a právne opodstatnenú. Uznesenie najvyššieho súdu považuje nielen za arbitrárne, ale za neakceptovateľné aj tým, že najvyšší súd v ňom vyslovil nesprávny právny názor, ktorý je pre súdy nižšieho stupňa záväzný v ďalšom konaní. V ďalšom zaujíma obdobné stanoviská ako sťažovateľka.

27. Z vyjadrenia ministerstva ako vedľajšieho účastníka na strane sťažovateľky č. 9806/2018-9.2 zo 7. septembra 2018, doručeného ústavnému súdu 11. septembra 2018, vyplýva, že nie je daný dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a to ani pokiaľ by malo ísť o zjavnú neopodstatnenosť. Ministerstvo identifikovalo (rovnako ako sťažovateľka) také podstatné pochybenia na strane najvyššieho súdu, podľa ktorých došlo k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky. Prejednanie dovolania najvyšším súdom pri absencii splnenia podmienky prípustnosti dovolania, navyše v kombinácii so záväzným právnym názorom vysloveným napriek tvrdenej nepreskúmateľnosti rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, je takým

závažným zásahom do ústavných práv sťažovateľky, ktorý je potrebné podrobiť testu ústavnosti. Žiadny zákonný predpoklad nebráni prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie.

28. Ostatné oslovené subjekty možnosť vyjadriť sa nevyužili.

II.

29. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 4/2017 z 30. januára 2018 vyplýva, že ním bol zrušený rozsudok krajského súdu č. k. 4 Cob 116/2014-563 z 27. februára 2015 a rozsudok okresného súdu č. k. 17 Cb 84/2008-505 z 2. júna 2004 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu Generix ako dovolateľ tvrdil, že postupom okresného súdu mu bolo odňaté právo konať pred súdom, pričom bol porušený princíp rovnosti zbraní. Závažné pochybenia okresného súdu mali nastať tým, že Generixu, ale ani ostatným žalovaným (OOS a Agro-real) neboli doručené vyjadrenia k ním podanému odvolaniu, hoci krajský súd na ne vo svojom rozhodnutí poukázal a Generix sa o ich existencii dozvedel až z rozhodnutia krajského súdu. Ďalej mu neboli doručené všetky relevantné listinné dôkazy, ktoré súdu predložila sťažovateľka, a to najmä správa audítora.

Podľa názoru najvyššieho súdu z obsahu spisu vyplýva, že vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu žalovaných doručené okresnému súdu 21. augusta 2014 skutočne nebolo doručené Generixu, ale ani ostatným žalovaným a rovnako nebolo doručené vyjadrenie Vodohospodárskej výstavby ako vedľajšieho účastníka. Povinnosť doručiť vyjadrenie k odvolaniu účastníka síce nebola povinnosťou zákonnou, avšak z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu možno dospieť k záveru, že v dôsledku všeobecnej záväznosti rozhodnutí ESLP pre rozhodovanie všeobecných súdov v otázkach práva na spravodlivý proces (tu najmä vec Trančíková proti Slovenskej republike) je v záujme zachovania princípu rovnosti zbraní povinnosťou súdu doručovať aj repliku na odvolanie. Najvyšší súd i ústavný súd opakovane vo svojich rozhodnutiach zdôrazňujú, že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasťou práva na spravodlivý

proces. Zároveň je takéto procesné opomenutie súdu hodnotené ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom. Ani v tejto veci niet dôvodu odkloniť sa od tejto rozhodovacej praxe (na ktorú najvyšší súd konkrétne poukazuje). V súvislosti s doručovaním správy audítora treba poznamenať, že pokiaľ súd vytvoril podmienky na oboznámenie sa s takto doloženým dôkazom, ktorý sa stal súčasťou spisu a žalovaní boli s jeho existenciou oboznámení, nedošlo k ujme na strane Generixu, a to tým viac, že súd tento dôkaz nevykonával a ani naň neprihliadol.

Podľa ďalšieho konštatovania najvyššieho súdu Generix tvrdí, že žalovaní neboli okresným súdom v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku vyzvaní zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu a právnej stránke veci. Okresný súd na pojednávaní konanom 12. mája 2014 vyzval k záverečným rečiam sťažovateľku a vedľajších účastníkov, a to bez smerovania výzvy žalovaným, čím bolo zasiahnuté do ústavného princípu rovnosti zbraní. Záver krajského súdu o nevyužití možnosti predniesť záverečné reči považuje Generix za rozporný so skutočným priebehom pojednávania.

Najvyšší súd k tomu uvádza, že z obsahu zápisnice z predmetného pojednávania zistil, že aj táto námietka je dôvodná. Okresný súd na začiatku pojednávania vypočul právnych zástupcov strán, potom vyhlásil uznesenie o zamietnutí návrhov na vykonanie ďalšieho dokazovania a konštatoval, že vykonával dokazovanie oboznámením listinných dôkazov. Hneď za tým už nasledujú záverečné reči právneho zástupcu sťažovateľky a všetkých prítomných vedľajších účastníkov, a to bez relevantnej výzvy v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku. Po všetkých záverečných rečiach je v zápisnici zachytená veta právneho zástupcu žalovaných, z ktorej je zjavné, že len v skratke zaujal stanovisko k vyjadreniam v týchto rečiach, avšak sám na jej prednes vyzvaný nebol a nebolo tak zjavné, či bude alebo nebude pojednávanie odročené a či ešte bude mať možnosť predniesť konzistentný prejav v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd ihneď po jeho vyjadrení dal poučenie podľa § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku a vyhlásil dokazovanie za skončené s tým, že odročil pojednávanie s cieľom vyhlásenia rozsudku. Takýto postup okresného súdu nemožno považovať za súladný s postupom predpokladaným v § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku a žalovaným tak bolo odňaté právo konať pred súdom narušením princípu rovnosti zbraní.

Najvyšší súd ďalej skúmal, či v danej veci ide o taký výnimočný prípad, v ktorom by nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladala vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Generix totiž vidí závažné procesné pochybenie vo veci samej v tom, že napriek neexistencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (ktoré nie je spôsobilé odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľky alebo ohrozenie jej práva, najmä s ohľadom na skutočnosť, že je samostatne vedené konanie na plnenie) sa okresný súd a krajský súd zaoberali vecou samou.

Najvyšší súd je presvedčený, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný len vtedy, ak je takéto určení spôsobilé odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľky, alebo ohrozenie jej práva. Bez pochybností sa možno stotožniť s argumentáciou Generixu, podľa ktorej v zásade žaloba domáhajúca sa určenia existencie práva alebo právnej skutočnosti nie je opodstatnená tam, kde je možné žalovať o splnenie povinnosti. Určovacia žaloba má (ako bolo už nespočetnekrát judikované) preventívnu povahu a má poskytnúť ochranu právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva. V zásade platí, že určovacia žaloba nie je opodstatnená tam, kde došlo k porušeniu práva a bola podaná žaloba na plnenie. Treba konštatovať, že nedostatočným a nepreskúmateľným odôvodnením záverov o existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok bolo odňaté právo Generixu konať pred súdom. Okresný súd na zdôvodnenie splnenia predpokladu prejednávania určovacej žaloby výslovne uviedol, že sťažovateľka má v tomto konaní naliehavý právny záujem daný tým, že otázka, ktorá sa rieši v tomto konaní, má zásadný význam pre prerušené konanie sp. zn. 32 Cb 35/2006 vedené Okresným súdom Bratislava I. Krajský súd sa s týmto záverom stotožnil a uviedol, že sťažovateľka preukázala existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pretože práve rozhodnutie súdu o tomto určení vytvorí pevný základ na odstránenie neistoty v ich vzťahu, keďže dá jednoznačnú odpoveď na spornú otázku, či žalovaní nadobudli platne postupované pohľadávky. Rozhodnutie o požadovanom určení bude mať zásadný význam pre rozhodnutie o žalobe o plnenie vedenej Okresným súdom Bratislava I, v ktorej sa Generix ako žalobca domáha proti (v tomto konaní) sťažovateľke a (v tomto konaní) vedľajším účastníkom zaplataenia pohľadávok nadobudnutých spornými zmluvami o postúpení pohľadávok, a zabráni aj rozmnožovaniu sporov, keďže Generix ako žalobca v konaní

o žalobe o plnenie rozširuje rozsah svojho nároku. K tomu najvyšší súd uvádza, že odôvodnenia rozsudkov okresného súdu a krajského súdu nijako nedávajú odpoveď na to, ako možno úspešne žalovať o určenie neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok len s tým, že je prerušené iné konanie (paradoxne konanie na plnenie z predmetných zmlúv), pričom prebiehajúce konanie má dať odpoveď na osvedčenie aktívnej legitímácie strany v inom konaní, ktoré je z toho dôvodu prerušené. Osvedčujúcim dôvodom nemôže byť naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, a skutočnosť, že je z dôvodu vedenia takéhoto konania prerušené iné, časovo predchádzajúce, hmotnoprávne súvisiace konanie o plnenie. V každom konaní súd samostatne posudzuje prípadné dôvody na prerušenie konania a takéto rozhodnutie nemôže byť záväzným pre posúdenie existencie podmienok na vedenie iného súdneho konania.

V súvislosti s nepreskúmateľnosťou dôvodov rozhodnutia najvyšší súd zistil vnútorné rozpory aj v odôvodnení záverov o tom, či je možné skúmať postúpenie pohľadávky medzi účastníkmi zmluvy, pokiaľ medzi nimi samotnými jej obsah nie je sporný, a to v nadväznosti na povinnosť dlžníka jeho (postúpený) dlh splniť. Rozpory pri aplikácii a interpretácii právnej normy sú obsiahnuté v samotných rozhodnutiach okresného súdu a krajského súdu, ale vyplývajú z nich aj nezrovnalosti pri vzájomnej previazanosti, keďže rozhodnutie krajského súdu v sebe inkorporuje celé prvoinštančné rozhodnutie a jeho dôvody, avšak obsahuje vnútorné rozpory vyjadrením záverov, ktoré sú v príkrom rozpore so závermi, ku ktorým dospel okresný súd. Okresný súd posúdil oznámenia o postúpení pohľadávok z 11. apríla 2007, 25. apríla 2007 a 4. októbra 2007 ako oznámenia nesplňajúce náležitosti určitosti právneho úkonu, teda relevantného oznámenia o postúpení pohľadávok, keďže v nich oznamovaná postupovaná pohľadávka nie je jasne a určito špecifikovaná. Bez ohľadu na záver o neplatnosti oznámenia skúmal ďalej aj povahu samotnej pohľadávky a vyhodnotil ju ako neexistentnú, z čoho vyvodil, že jej postúpenie nemôže byť platné. Naopak, krajský súd vyhodnotil skutkový stav odlišne, keď uzavrel, že postupovaná pohľadávka medzi OOS ako postupcom a Generixom ako postupníkom je dostatočne určito identifikovaná právnym dôvodom, obdobím a tiež odkazom na rozhodnutia príslušných orgánov o obmedzení užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, pričom pre určenie výšky pohľadávky nie je podstatné presné vymedzenie výmery či katastrálneho územia v zmluve o postúpení pohľadávky, pretože tieto údaje sú objektívne

zistiteľné. Krajský súd zároveň konštatoval, že z povahy postúpenia pohľadávok vyplýva, že na postúpenie je spôsobilá len pohľadávka, o identite a existencii ktorej nemôžu byť pochybnosti, a tu sa stotožnil so záverom okresného súdu, podľa ktorého uvedená zmluva o postúpení pohľadávky je neplatná pre neexistenciu pohľadávky pôvodného postupcu.

Podľa názoru najvyššieho súdu relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitímáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky. Súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku skúmal existenciu a platnosť zmluvy o postúpení. Dlžník sa v takomto prípade nemôže úspešne dovolať neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky alebo jej neexistencie. To by mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval zmluvou o postúpení postupník. Neskoršia súdna prax sa odklonila od uvedeného názoru v tom zmysle, že dlžník je oprávnený domáhať sa skúmania platnosti postúpenia, ak zmluva o postúpení pohľadávok bola uzavretá v rozpore so zákonom, kedy nie je rozhodujúce, či mu postúpenie oznámil postupca alebo preukázal postupník. Názor, že oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitímáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky, dosiaľ nebol v judikatúre modifikovaný, pričom z odôvodnenia oboch rozhodnutí nie je zjavné, akým spôsobom bola právna úvaha skonštruovaná bez opory v existujúcej judikatúre. Hoci okresný súd dospel k záveru, že oznámenie o postúpení pohľadávky nepovažuje za relevantné, krajský súd tento záver korigoval a napriek tomu „odobril“ ďalšie skúmanie pohľadávky, čo sa týka jej povahy a existencie, aby dospel k totožnému záveru o neexistencii pohľadávky a nemožnosti ju postúpiť. Takýto postup súdov vykazujúci vnútorné rozpory spôsobuje nepreskúmateľnosť rozhodnutí ako celku a vedie k záveru o potrebe tieto rozhodnutia zrušiť. Najvyšší súd s poukazom na nepreskúmateľnosť rozsudkov okresného súdu a krajského súdu dospel k záveru, že Generixu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

III.

30. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

31. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

32. Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

33. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade,

ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

34. Sťažovateľka predovšetkým namieta nesprávny záver najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania Generixu na tom základe, že neboli doručené vyjadrenia sťažovateľky a Vodohospodárskej výstavby k odvolaniu Generixu, a to tak Generixu, ako ani ďalším žalovaným. Podľa názoru sťažovateľky v prípadoch nedoručenia stanoviska niektorého účastníka konania ostatným účastníkom konania nedochádza k porušeniu práva, ak by možnosť opomenutého účastníka vyjadriť sa k nedoručenému podaniu nemala žiaden vplyv na výsledok konania. Sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu, ústavného súdu, ale najmä ESLP.

35. Podľa názoru ústavného súdu treba záver najvyššieho súdu o opodstatnenosti už uvedeným spôsobom konkretizovaného dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku považovať za správny.

Súčasťou práva na spravodlivý proces je zásada kontradiktórnosti konania. Toto právo znamená, že obom stranám konania musí byť daná možnosť oboznámiť sa so stanoviskami a s dôkazmi predloženými súdu s cieľom ovplyvniť jeho rozhodnutie a vyjadriť sa k nim, resp. popierať ich (protirečiť im – *contra dicere*). Vzhľadom na to, že zmyslom čl. 6 ods. 1 dohovoru je predovšetkým ochrana záujmov účastníkov konania a záujmu na riadnom výkone spravodlivosti, je dôležitá najmä dôvera subjektov vo fungovanie súdneho systému, pričom táto dôvera sa zakladá okrem iného na istote dotknutého subjektu, že mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým písomnostiam v spise (Brandstetter proti Rakúsku, Mantovanelli proti Francúzsku, II. ÚS 57/2018).

V prípadoch, keď nedošlo k doručeniu podania strany konania ostatným stranám, je podstatné, že pri posudzovaní otázky rešpektovania práva na spravodlivé konanie nehrá rolu, či podanie, ku ktorému sa dotknutý subjekt nemal možnosť vyjadriť, malo nejaký vplyv na rozhodnutie súdu. Rovnako nie je podstatné, či dané podanie obsahuje nejaké nové skutočnosti alebo argumenty. Je na dotknutom subjekte, aby sám posúdil, či podanie

vyžaduje nejaký jeho komentár (Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, Trančíková proti Slovenskej republike, Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike, II. ÚS 18/2013, II. ÚS 148/2014, II. ÚS 32/2016).

Právo na kontradiktórne konanie nemá absolútny charakter a jeho rozsah sa môže líšiť najmä v závislosti na osobitostiach daného konania. V prípade špecifických okolností neposkytnutie určitej písomnosti v rámci konania ostatným stranám, čo im znemožňuje vyjadriť sa, nie je v rozpore s právom na spravodlivé súdne konanie, ak by možnosť vyjadriť sa nemala vplyv na výsledok konania, resp. zvolené právne riešenie by nedávalo žiaden priestor pre ďalšiu diskusiu. Ide napr. o situáciu, keď vyjadrenie, ktoré nebolo všetkým stranám doručené, obsahuje argumentáciu vo veci samej, avšak dovolanie je odmietnuté ako oneskorene podané, teda meritom veci sa vôbec nezaobera (Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. proti Slovenskej republike, Vokoun proti Českej republike).

V danom prípade je nesporné, že najvyšší súd dovolanie preskúmal meritórne, a preto nedoručené vyjadrenia mohli potenciálne ovplyvniť prijaté rozhodnutie. Z tohto dôvodu sa záver najvyššieho súdu o opodstatnenosti uplatneného dôvodu prípustnosti dovolania nejaví ako arbitrárny, ale ani zjavne neodôvodnený.

36. Ďalej sťažovateľka nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu, podľa ktorého nevyzvaním Generixu v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku na zhrnutie návrhov a na vyjadrenie sa k dokazovaniu a právnej stránke veci došlo k odňatiu jeho práva konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Tento záver je podľa názoru sťažovateľky založený len na formalistickom a izolovanom posúdení formálnych náležitostí zápisnice o pojednávaní z 12. mája 2014, pričom je v rozpore so skutočným obsahom zápisnice a s priebehom pojednávania.

37. Podľa názoru ústavného súdu stanovisko najvyššieho súdu je dostatočne a presvedčivo zdôvodnené, pričom nie je sporné, že k výzve v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku zo strany okresného súdu nedošlo. Ide o zásadnú otázku kogentného procesného postupu súdu tvoriaceho súčasť práva na spravodlivé konanie, a preto záver najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárny, ale ani za zjavne neodôvodnený.

38. Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd v zásadnej rovine konštatuje, že závery najvyššieho súdu týkajúce sa nedoručenia vyjadrenia sťažovateľky a Vodohospodárskej výstavby k odvolaniu žalovaných, ako aj závery týkajúce sa nevyzvania Generixu v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku boli samy osebe (každý z týchto záverov sám osebe) dostačujúce pre konštatovanie, že postupom okresného súdu a krajského súdu bola Generixu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Tieto závery preto postačovali na to, aby boli právoplatné rozsudky v dovolacom konaní zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

39. Naproti tomu sa ako úplne odlišná javí situácia vo vzťahu k záveru najvyššieho súdu o nepreskúmateľnosti rozsudkov okresného súdu a krajského súdu pre nedostatok dôvodov, ako aj s tým súvisiace závery o odlišnom právnom posúdení otázky existencie či neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a otázky možnosti, resp. nemožnosti súdu preskúmať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok.

V uvedených súvislostiach sťažovateľka poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, podľa ktorého iba výnimočne, keď rozhodnutie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných na rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd súhlasí s názorom sťažovateľky, podľa ktorého okresný súd a krajský súd vysvetlili, v čom videli dôvody existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávok a prečo považovali za možné skúmať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok. Odôvodnenie týchto rozsudkov rozhodne nemožno považovať za také, ktoré neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných na rozhodnutie.

40. V skutočnosti jadrom stanoviska najvyššieho súdu je zásadne odlišný právny názor v otázke existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu, ale tiež v otázke možnosti, resp. nemožnosti súdu preskúmať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok. Odlišný právny názor najvyššieho súdu v niektorých rozhodujúcich otázkach nemôže znamenať nepreskúmateľnosť rozsudkov nižších súdov a nezakladá dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

41. K dosiaľ uvedenému treba dodať, že dovolanie, ktorého prípustnosť sa opiera o § 237 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, možno zdôvodniť len niektorou z väd zmätočnosti uvedených v tomto ustanovení [§ 241 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku]. Nemožno ho teda zdôvodniť nesprávnym právnym posúdením veci.

Inými slovami, najvyšší súd sa v dovolacom konaní, v ktorom sa prípustnosť dovolania odvíjala od § 237 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, nemohol zaoberať otázkou správnosti či nesprávnosti právneho posúdenia okresného súdu a krajského súdu vo veci samej (vrátane posúdenia otázky existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ako aj otázky možnosti, resp. nemožnosti súdu preskúmavať platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok).

42. Z dosiaľ uvedeného rezultuje, že hoci v zásadnej rovine je okresný súd viazaný právnym názorom vysloveným najvyšším súdom v dovolacom konaní, vzhľadom na špecifické okolnosti tohto prípadu sa táto viazanosť nevzťahuje na už uvedené právne závery neoprávnene vyslovené najvyšším súdom.

43. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2018